

Regional grundsyn

– för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen

FÖRSVARSMAKTEN
 NORRBOTTENS REGEMENTE

 Länsstyrelserna
 Norrbotten, Västerbotten,
 Jämtland och Västernorrland

Titel Regional grundsyn
– för en sammanhängande planering av
totalförsvaret i de fyra nordliga länen

Omslagsbild: Mostphotos och Kent Norberg

Författare: Amanda Eriksson, Rikard Aspholm, Thomas Bengtsson

Kontaktperson: Amanda Eriksson, Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå
Telefon: 010-225 53 59
E-post: amanda.eriksson@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se

ISSN: 0283-9636

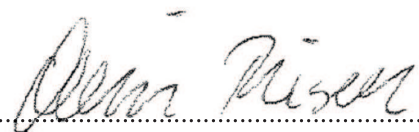
Förord

Totalförsvaret är till för oss alla och behöver utformas gemensamt. Det består av en mängd olika verksamheter som är till för att skydda Sverige och vi som bor här. Planeringen av totalförsvaret har främst ålagts bevakningsansvariga myndigheter, kommuner och landsting/regioner samt Försvarsmakten med stödmyndigheter. Det innebär inte att det bara är dessa som omfattas, tvärtom ligger en stor del av försvarsförmågan hos privata företag, ideella organisationer och andra myndigheter.

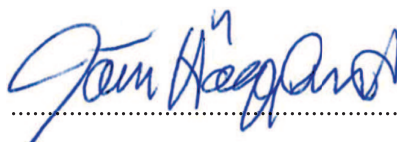
Vi har alla kommit olika långt i arbetet utifrån den roll och funktion vi har i det nya totalförsvaret. Det är inte det gamla totalförsvaret som ska återskapas utan ett nytt totalförsvar som kan möta de hot som är aktuella idag, såsom informationspåverkan, hybridkrigsföring och väpnat angrepp i ny form.

För att de ansträngningar som görs för att skapa ett modernt totalförsvar ska ge så stor effekt som möjligt har det här dokumentet, en regional grundsyn, tagits fram. Den utgör en överenskommelse om en aktörsgemensam samordning och inriktning i en regional kontext, utifrån nationella styrningar, för arbetet med totalförsvarsplanering i de fyra nordliga länen.

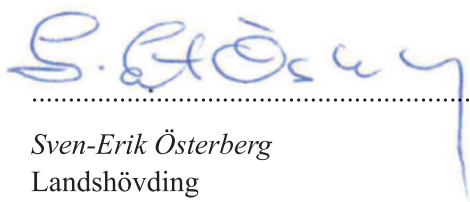
Varje organisation har ansvar för sina egna uppgifter och äger rätten att själv bestämma hur dessa ska omhändertas. Men, genom ett gemensamt arbete i våra fyra nordliga län efter en gemensam inriktning bidrar vi till ett bättre och mer robust totalförsvar.

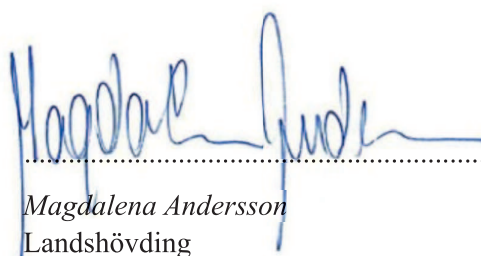
Mikael Frisell
Överste
Försvarsmakten Militärregion Nord

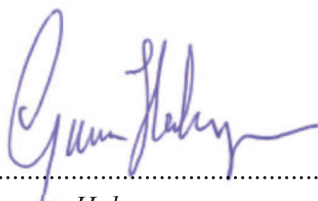
Jöran Hägglund
Landshövding
Länsstyrelsen Jämtland

Sven-Erik Österberg
Landshövding
Länsstyrelsen Norrbotten

Magdalena Andersson
Landshövding
Länsstyrelsen Västerbotten

Gunnar Holmgren
Landshövding
Länsstyrelsen Västernorrland

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1 Målgrupp	5
1.2 Centrala begrepp	5
1.3 Disposition	6
2. Bakgrund.....	7
2.1 Riksdagens mål	7
2.2 Nationell grundsyn.....	8
3. Förmåga för totalförsvaret	9
4. Regional inriktning.....	10
4.1 Inriktning av planering för stöd till Försvarmakten.....	10
4.2 Inriktning av aktörsgemensam samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap.....	10
4.3 Inriktning av planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats	10
4.4 Inriktning för krigsplacering av personal.....	11
5. Samverkansformer	12
6. Ansvar och roller.....	13
Länsstyrelsen.....	13
Försvarmakten	14
Polismyndigheten	14
Landsting/regioner	15
Kommuner.....	17

1. Inledning

Den regionala grundsynen för totalförsvarsplanering är en överenskommelse om en aktörs gemensam inriktning och samordning för arbetet med totalförsvarsplanering i de fyra nordliga länen. Grundsynen är framtagen i syfte att vägleda och prioritera arbetet för berörda aktörer i det geografiska området i arbetet med att återuppbygga totalförsvaret i en regional kontext utifrån nationella styrningar. Grundsynen utgår från den för perioden aktuella försvarspolitiska inriktningen och den nationella grundsynen¹ framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten.

Den regionala grundsynen består av två dokument, varav huvuddokumentet revideras årligen efter beslut av totalförsvarets chefsgrupp för region nord. Bilaga 1 med aktivitetsplan revideras löpande, i enighet med gällande inriktning, av handläggare på länsstyrelsen eller militärregion nord.

Myndighetsrepresentanter för Länsstyrelsen i Norrbotten, Länsstyrelsen i Västerbotten, Polismyndigheten region nord, Försvarsmakten militärregion nord (MR N) och Region Jämtland Härjedalen har utarbetat den regionala grundsynen.

1.1 Målgrupp

Den regionala grundsynen vänder sig i första hand till länsstyrelserna, Försvarsmakten, Polismyndigheten, landsting/regioner och kommuner samt privata aktörer, inom något av de fyra nordligaste länen. Även andra bevakningsansvariga myndigheter med verksamhet i något av de fyra nordliga länen kan beröras av grundsynen.²

1.2 Centrala begrepp

Höjd beredskap

För att stärka Sveriges försvarsförmåga kan regeringen besluta om höjd beredskap. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Vid skärpt beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

Administrativ beredskap

Det finns specialregler i regeringsformen och i ett flertal andra författningar som ska snabba på och underlätta beslutsfattandet vid höjd beredskap. De ska även understödja omställningen av samhället från fredstida behov till försvar av landet. Exempelvis genom att under legala former och efter behov kunna omdisponera personella och materiella resurser i den egna verksamheten men också genom att kunna ingripa i näringslivets och enskilda medborgares fri- och rättigheter.³

Samlingsbegreppet för lagar och föreskrifter som förbereder och anpassar samhället till höjd beredskap är administrativ beredskap. Den inbegriper två delar:

- **Författningsberedskap:** lagar, förordningar och bestämmelser för att planlägga och reglera samhällets omställning från fred till krig och för att säkerställa att samhället fungerar i laga former även i krig,
- **Organisationsberedskap:** bestämmelser om myndigheters uppgifter och organisation i krig eller vid krigsfara samt vid planeringen i fredstid.

¹ Sverige kommer att möta utmaningarna, Gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret, 2016-06-10, FM2016-13584:3 samt MSB2016-25

² Myndigheter enligt bilaga till Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

³ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2016), Sverige kommer att möta utmaningarna, MSB 2016-25. Sid 14–15.

1.3 Disposition

I andra kapitlet redogörs för bakgrunden till att arbetet med planering av istället totalförsvaret ska återupptas. Därefter presenteras delar av försvarspolitisk inriktning och nationell grundsyn för en sammanhängande planering för totalförsvaret

I tredje kapitlet redovisas förmåga för totalförsvaret.

I fjärde kapitlet ges regional inriktning för arbetet med totalförsvarsplanering.

I femte kapitlet beskrivs de regionala samverkansformerna i vilka frågor rörande totalförsvaret behandlas.

I det sjätte kapitlet återfinns roller och ansvar inom totalförsvaret.

Bilaga 1 är en aktivitetslista för perioden år 2017 till och med 2020.

2. Bakgrund

I försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 anger riksdagen att den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats och att det innebär förändrade krav på den svenska totalförsvars-förmågan.

Möjliga hot mot Sverige är i dag varken entydiga eller enbart territoriellt fokuserade. Sverige kan utsättas för öppna och dolda påtryckningar som utövas med olika medel. Försvarsmakten ska, tillsammans med övriga delar av totalförsvaret och jämte politiska, diplomatiska och ekonomiska medel, utgöra en tröskel för den som skulle vilja angripa Sverige eller använda militära maktmedel för att utöva påtryckningar mot Sverige. En trovärdig militär förmåga bidrar till fortsatt fredlig utveckling och politisk handlingsfrihet⁴. En bredare mer komplex bild som omfattar den hotmiljö som präglar säkerhetspolitiska kriser såväl i fredstid som vid höjd beredskap måste därför ligga till grund för myndigheters åtgärder för att säkerställa Sveriges säkerhet. Vidare anges att planeringen för totalförsvaret bör återupptas.

Enligt lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap är totalförsvaret den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar).

2.1 Riksdagens mål

Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen fastställt mål för det militära försvaret och för det civila försvaret.

Målet för det militära försvaret är att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig,
- skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp samt
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Målet för det civila försvaret är att

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och
- bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Den försvarspolitiska inriktningen anger att de tre delarna i målet för det civila försvaret är ömsesidigt förstärkande. Det betonas att det civila försvarets bidrag till Försvarsmaktens operativa förmåga vid höjd beredskap och då ytterst i krig omhändertas. Vidare anger riksdagen att planeringen för det civila försvaret bör utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer.

⁴ Försvarspolitisk inriktning Sveriges försvar 2016-2020 (prop. 2014/15:109).

2.2 Nationell grundsyn för en sammanhängande planering för totalförsvaret

Försvarsmakten och MSB har till Regeringen redovisat rapporten gemensamma grunder (nationell grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Samordningen av totalförsvaret på nationell nivå sker av regeringen med stöd av Försvarsmaktens högkvarter och MSB. På regional nivå av länsstyrelser och militärregionala staber och vid behov på lokal nivå mellan kommun och militära förband som verkar i kommunen. Dessa aktörer har tillsammans ansvaret för att den militära och civila verksamheten inom deras gemensamma geografiska område blir samordnad och inriktad så att största möjliga effekt uppnås med hänsyn till det aktuella läget och bedömd händelseutveckling. I nationell grundsyn anges bland annat att MSB i samverkan med Försvarsmakten tar fram ett koncept för systematisk kunskapsspridning om totalförsvaret och planering inför höjd beredskap.

Den nationella grundsynen anger följande planeringsförutsättningar och antaganden:

- Utökad underrättelseverksamhet, intensifierade cyberattacker och påverkansoperationer är medel för motståndare att nå strategiska mål och utöka sin handlingsfrihet.
- Totalförsvarsplaneringen utgår från ett öppet väpnat angrepp på Sverige som inledningsvis kan ha ett intensivt och snabbt förlopp. Det är troligt att konventionella och högteknologiska stridsmedel kommer att användas.
- Cyberattacker och informationskrigföring är också en del i krigföringen. Striden kan börja med bekämpning med fjärrstridsmedel och sabotageförband mot samhällsviktig verksamhet.
- Militärstrategiskt är vissa geografiska områden särskilt viktiga. Det handlar om Stockholmsområdet, Gotland, Östersjöinloppen och Nordkalotten⁵.

Den nationella grundsynens förslag till övergripande målbild för totalförsvaret

Med start 2020 ska förmåga att verka från alternativ och/eller skyddade ledningsplats/er finnas hos huvuddelen av de bevakningsansvariga myndigheterna.

Vid utgången av 2020 ska bevakningsansvariga myndigheter, Försvarsmakten, FMV samt (prioriterade) landsting ha förmåga att utöva samverkan och ledning:

- Från ordinarie ledningsplats,
- Under störda förhållanden¹
- Med realistiska tidsförhållanden
- Med skyddade huvud- och reservsambandsmedel

Vid utgången av 2020 ska det också finnas en sammanhängande process för planering med tydliga ansvarsförhållanden och systematik.

En totalförsvarsövning ska genomföras senast 2020 med inriktning mot aktörer på central och regional nivå, inklusive relevanta privata aktörer. Övningar på lokal nivå ska genomföras med tema totalförsvaret så snart förutsättningarna för detta finns.

Vid utgången av 2020 ska det hos kommuner, landsting och myndigheter finnas en förmåga, inklusive kontinuitetsplanering, att säkerställa tillgänglighet, riktighet och konfidentialitet avseende verksamhetskritisk information².

¹ Med störda förhållanden avses osäker tillgång till exempelvis el/tele/datatrafik, drivmedels- och bränsleförsörjning samt vattenförsörjning.
² Regeringens beslut 2017-05-11, Fö2017/00688/MFI

⁵ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2016), Sverige kommer att möta utmaningarna, MSB 2016–25. Sid 4–6.

3. Förmåga för totalförsvaret

Utveckling av totalförsvaret utgår från behoven vid höjd beredskap och då ytterst krig. Totalförsvaret ska utgöra en krigsavhållande förmåga, om Sverige angrips ska totalförsvaret fungera i krig. Den bredare komplexa hotmiljö som präglar säkerhetspolitiska kriser såväl i fredstid som vid höjd beredskap ska beaktas vid utveckling av totalförsvaret, så kallad hybridkrigföring.

För att nå den övergripande målbilden 2020 för totalförsvaret anger man i den nationella grundsynen att det redan idag behöver finnas förmåga i totalförsvaret att:

- skapa samlade lägesbilder och lägesanalyser med fokus på hot och risker att ge allvarliga nationella konsekvenser.
- kunna dela information med högra krav på robusthet och sekretess.
- larma och starta upp krisorganisationer på alla nivåer.
- kunna tillämpa regelverk för höjd beredskap.
- bereda underlag för väl avvägda beslut om prioriteringar.
- analysera och bedöma behov av förberedelser för förfogande och ransonering.
- genomföra företagsplanering.

Regeringen har sedan valt att lyfta fram några särskilt prioriterade områden inom vilka förmågan ska stärkas per 2018-12-31⁶

- planering för stöd till Försvarmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster genom exempelvis avtal, lager, förfogande och ransonering,
- aktörsgemensam samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,
- planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats
- krigsplacering av personal

⁶ Regeringens beslut 2017-05-11, Fö2017/00688/MFI

4. Regional inriktning för totalförsvarsplanering

Planeringen av totalförsvaret ska ta sin utgångspunkt i ordinarie regionala krisberedskapsarbete och syfta till att möjliggöra en gemensam planering mot ställda uppgifter och säkerställa Försvarsmaktens operativa förmåga. Försvarsplaneringen ligger delvis till grund för totalförsvarsplaneringen. En tydlig metod och process som även inkluderar den lokala nivån i planeringen av totalförsvaret ska finnas.

Där utöver har aktörerna enats om nedanstående regionala inriktningar avseende de särskilt prioriterade områden som tidigare beskrivits i kapitel tre inom vilka förmågan ska stärkas per 2018-12-31. I kommande versioner av regional grundsyn kommer inriktningarna fokusera på resterande förmågor eller på det för perioden anvisat av regeringen.

En aktivitetslista återfinns i bilaga 1 för att konkretisera inriktningarna än mer.

4.1 Inriktning av planering för stöd till Försvarsmakten

Försvarsmaktens behov av stöd ska utgå från ett regionalt perspektiv. Grunden för stödet ska ta sin utgångspunkt i Försvarsmaktens försvarsplanering såsom mobilisering, grundoperationsplan och omfällsplanering. Tillsammans med civila aktörer uppnås målsättningarna i försvarsplaneringen och därmed ökad operativ förmåga hos Försvarsmaktens förband.

Detta kan innebära att arbetet bör inriktas mot att:

- Identifiera försvarsmaktens behov av stöd på regional nivå

4.2 Inriktning av aktörsgemensam samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap

Samverkan ska kunna ske under fred, höjd beredskap och under störda förhållanden på sådant sätt att det skapar helhetssyn i arbetet. I första hand med länets aktörer, i andra hand mellan länsstyrelse och civila och militära regionala aktörer. Möjligheten att hantera sekretessklassad information ska finnas både på regional och lokal nivå. Möjlighet att använda säkra kryptografiska förbindelser för överföring av information bör säkerställas. Personal som arbetar med totalförsvarsplanering skall vara inplacerade i rätt säkerhetsklass för sitt arbete. Gemensam planering ska eftersträvas så långt detta är möjligt.

Detta kan innebära att arbetet bör inriktas mot att:

- Identifiera skillnader mellan ordinarie rutiner och rutiner som måste tillämpas vid höjd beredskap avseende samverkan
- Kunna beskriva nuläget i egen organisation angående signalskydd och säkerhetsskydd
- Ta fram alternativa rutiner för att kunna samverka vid höjd beredskap
- Utveckla former för ledning under höjd beredskap i region nord

4.3 Inriktning av planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats

Samverkan ska kunna ske både kontinuerligt och vid behov med kort varsel med erforderliga kommunikationsmedel utifrån ärendets karaktär. En samlad lägesbild ska kunna skapas. Respektive aktör ska kunna ta emot samverkanspersonal från annan aktör.

Detta kan innebära att arbetet bör inriktas mot att:

- I första hand verka från skyddad ledningsplats under störda förhållanden
- I andra hand verka från icke skyddad ledningsplats under störda förhållanden
- Planera för alternativ ledningsplats (uttagning, reservkraft, logistik, etc)
- Planera för en regional gemensam skyddad ledningsplats

4.4 Inriktning för krigsplacering av personal

Förmågan att leda den egna organisationen under störda förhållanden ska säkerställas både inför och under höjd beredskap genom krigsplacering av personal. Om behov av redan krigsplacerad personal uppstår förslås berörda organisationer i första hand samverka krigspersonen. Krigsplacering av fordon och annan egendom bör också ses över.

Detta kan innebära att arbetet bör inriktas mot att:

- Identifiera uppgifter för egen organisation (fred- krig)
- Dimensionera krigsorganisation
- Bedöm behov av säkerhetsklassning
- Krigsplacera egen personal
- Krigsplacera pliktpersonal (frivilligorganisationer)

5. Samverkansformer

Totalförsvaret bygger på samverkan mellan bevakningsansvariga myndigheter och andra berörda organisationer. De huvudsakliga forumen för samverkan kring totalförsvaret och om totalförsvarsplanering inom de fyra nordliga länen beskrivs nedan.

Totalförsvarets chefsgrupp i region nord

Vid chefsmöten deltar landshövdingarna i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län, chefen för Militärregion Nord, regionchefen för säkerhetspolisen och regionpolischefen för Polisregion Nord.

Syftet med mötena är att skapa en samlad övergripande regional bild om totalförsvaret, samt ge styrningar och inriktningar för arbetet.

Chefsgruppen fastställer den regionala grundsynen.

Arbetsgrupp regional grundsyn

Gruppens sammansättning är dynamiska men myndighetsrepresentanter från länsstyrelser i något av de fyra nordliga länen samt Försvarsmakten militärregion nord (MR N) ingår alltid. Gruppen har till uppgift att förbereda chefsmöten, löpande revidera bilagan, följa upp genomförda aktiviteter samt föreslå förändringar som ska arbetas in i den regionala grundsynen efter beslut av chefsgruppen.

Planeringsgrupp försvarsplanering

Planeringsgruppen för försvarsplanering leds av den militärregionala staben och genomför ett antal möten årligen. I gruppen ingår representanter från de regionala aktörerna i de fyra nordliga länen.

Grunden för arbetet är Militärregionens grundoperationsplan och omfallsplanering.

Målet med försvarsplaneringen är att tillsammans med de civila aktörerna öka den militära operativa förmågan samt skapa ett underlag till Försvarsmaktens olika planverk. Försvarsplaneringen ligger bland annat till grund för totalförsvarsplaneringen.

Försvarsmakten ställer krav på att den personal som deltar i försvarsplanering ska vara inplacerad i lägst säkerhetsskyddsklass 2.

Regionala råd för skydd mot olyckor och krisberedskap

Varje länsstyrelse ska ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap, i vilket representanter för länsstyrelsen och berörda aktörer i krisberedskapssystemet bör ingå, för att skapa nödvändig samordning. De regionala råden kan utgöra grund för ledning i höjd beredskap och kan även behandla totalförsvarsplanering.

Vilka aktörer som deltar i respektive länsstyrelses råd varierar utifrån de regionala förhållandena.

Länsvisa forum för beredskapsplanering

Beredskapsplanering (planering för civilt försvar) i varje län ska samordnas av länsstyrelsen. Respektive länsstyrelse ansvarar för att upprätta de forum som krävs för uppgiften.

6. Ansvar och roller

Länsstyrelsen

Verksamhet

Länsstyrelsen svarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet med hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar samt utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom ansvarsområdet samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Roll i krisberedskapssystemet

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet och ska avseende krisberedskap vara sammanhållande inom området. Myndigheten ska före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av det åtgärder som behöver vidtas.

I syfte att förebygga och förbereda länet ska länsstyrelsen

- stödja de aktörer som är ansvariga för krisberedskapen i länet,
- ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap,
- upprätta regionala risk- och sårbarhetsanalyser,
- verka för att krisberedskapsarbetet inom länet bidrar till en grundläggande förmåga till civilt försvar.⁷

Vid kriser ska länsstyrelsen verka för att

- en samlad regional lägesbild sammanställs,
- nödvändig samverkan inom länet och med närliggande län sker,
- samordna verksamhet mellan kommuner, landsting och myndigheter och
- samordna information till allmänheten och massmedia vid kriser
- samt efter beslut av regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande.

Roll i totalförsvaret

Är Sverige i krig ska länsstyrelsen som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås.

Är Sverige i krig ska länsstyrelsen tillämpa bestämmelser om höjd beredskap och övriga delar av länsstyrelseinstruktionen ska bara tillämpas om de är förenliga med länsstyrelsens uppgift i krig.

Under höjd beredskap ska länsstyrelsen särskilt:

- samordna de civila försvarsåtgärderna
- verka för att sådan verksamhet hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna bedrivs med enhetlig inriktning.
- i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och det militära försvaret samordnas, och
- verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.⁸

⁷ 53 § förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

⁸ 56 § förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

Försvarsmakten

Verksamhet

Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för Försvarsmaktens verksamhet ska vara förmågan till väpnad strid.⁹

Roll i krisberedskapssystemet

Försvarsmakten ska vid fredstida kriser kunna bistå samhället med materiel och kompetens under förutsättning att det inte allvarligt hindrar deras ordinarie verksamhet.

Till Försvarsmaktens uppgifter hör även att bidra till Sveriges beredskap inför kriser. Detta innebär att delta i planering, övningar och utbildningar inför svåra situationer som kan drabba samhället.

Roll i totalförsvaret

Militärregion Nord inriktar och samordnar den territoriella verksamheten inom de fyra nordliga länen. Militärregion Nord leder även regional säkerhets- och underrättelsetjänst, ansvarar för skydd och bevakning av skyddsobjekt inom egen region, leder markoperationer med hemvärnsförband och tillförda resurser från andra militärregioner, krigsförband och organisationsenheter inom egen militärregion.

Militärregionens stab är ansvarig för samordningen av den militära verksamheten rörande totalförvarsplaneringen på regional nivå.

Tillsammans med övriga totalförsvaret ska det militära försvaret först och främst utgöra en tröskel för den som vill angripa eller utöva påtryckningar på Sverige. Detta ska åstadkommas genom trovärdighet i krigföringsförmågan och vidare förstärkas genom tillgänglighet av dugliga krigsförband och nära samarbete tillsammans med andra myndigheter, företag, stater och organisationer. Målet är att tydliggöra att angrepp på Sverige medför orimliga kostnader för en angripare och därmed verka krigsavhållande.

Vid höjd beredskap ska Försvarsmakten kunna krigsorganisera, mobilisera och använda alla krigsförband för att möta ett militärt hot mot Sverige och svenska intressen.

Försvarsmakten ska ha en aktuell operativ planering för sina uppgifter. Planeringen ska omfatta alla resurser som är nödvändiga för att genomföra Försvarsmaktens uppgifter

Försvarsmakten ska samordna beredskapsplanläggningen och den operativa planläggningen med beredskapsplaneringen inom övriga delar av totalförsvaret.

Tillsammans med övriga totalförsvaret ska samhällets funktionalitet skyddas. Vidare ska förmågan att ta emot och effektivt nyttja militärt stöd bibehållas.¹⁰

Polismyndigheten

Verksamhet

Målet för rättsväsendet är att säkerställa den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Polismyndigheten ska tillsammans med övriga myndigheter inom och utom rättsväsendet genom sina insatser bidra till målet för kriminalpolitiken – att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Polisens ar-

⁹ 1§ förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

¹⁰ Ur Militärstrategisk doktrin- MSD 16 och Förordning (2007:1 266) med instruktion till Försvarsmakten.

bete ska syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Roll i krisberedskapssystemet

Polismyndigheten ska ha en förmåga att hantera allvarliga händelser som med stor sannolikhet kan utvecklas till en kris och få stora konsekvenser. Polismyndigheten ska lokalt, regionalt och nationellt ha en god förmåga att vid kriser aktivera resurser samt kunna initiera och utföra åtgärder som anpassar ordinarie verksamhet efter krissituationen och samtidigt skapar förutsättningar för en uthållig hantering av krisen.

Polismyndigheten ska:

- värna samhällets funktionalitet
- värna förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.
- kunna utföra verksamhet utan att allvarliga störningar inträffar. När allvarliga händelser inträffar inom och utanför myndigheten kan de hanteras oavsett läge (kris-krig) i landet.
- ha robust och tillförlitlig verksamhet och en god förmåga att i samverkan hantera störningar, stora påfrestningar samt oväntade händelser.

Roll i totalförsvaret

Vid höjd beredskap ska polisen:

- stödja försvarsmakten
- mobilisera och inrätta en krigsorganisation, polisär personal är kombattanter och ska genom handling agera som kombattanter i försvaret av Sverige.
- ordning och säkerhet för lokalbefolkningen, genomföra analyser och omvärldsbevakning, utbilda och öva personal samt anskaffa förnödenheter och utrustning.
- genomföra gränskontroller, utrymning, bevakning av skyddsobjekt, utredning och hantering av spioneribrott samt krigsbrott.

Förutom myndighetens verksamhet för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samhället så har Polismyndigheten även ett särskilt ansvar före och under kris samt vid höjd beredskap vad gäller två samverkansområden inom det nationella krisberedskapssystemet¹¹:

- Samverkansområde - Farliga Ämnen (SOFÄ)
- Samverkansområde - Skydd, Undsättning och Vård (SOSUV)

Landsting/regioner

Verksamhet

Landstingen bedriver hälso- och sjukvård samt tandvård och ska verka för en god hälsa för dem som är bosatta inom landstinget¹². I varje landsting ska det också finnas en smittskyddsläkare. Merparten av landstingen har ansvaret för regional utveckling i de fall det inte ligger hos länsstyrelsen eller i ett regionförbund. Huvuddelen av landstingen ansvarar också för kollektivtrafik.

¹¹ Lag om polisens ställning under krig (1943:881), Förordning om totalförsvaret och höjd beredskap (2015:1053), Förordning om krisberedskap och höjd beredskap (2015:1052), MSB föreskrift risk- och sårbarhetsanalys (MSBFS 2016:7), Proposition; Försvarspolitisk inriktning Sveriges försvar 2016-2020 (prop.2014/15:109), Regeringsuppdrag: Civilt försvar (Ju2015/00055/SSK), Gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret, Rapport-Försvarsmakten och MSB, FM2016-13584/MSB2016:25, För varje arbetsområde ex CBRNE inom krisberedskapen finns ytterligare författningar, Enligt förordningen (2007:825 §§52-56 samt 2006:942) regleras rollen.

¹² Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)3§

Roll i krisberedskapssystemet

Landstingens kris- och katastrofmedicinska beredskap grundas på författningskrav för hantering av allvarliga händelser¹³ och extraordinära händelser¹⁴. Landstingen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Ansvariet omfattar också att sammanställa risk- och sårbarhetsanalyser och fastställa en plan för hur extraordinära händelser ska hanteras. Vid extraordinära händelser ska landstingen lämna lägesrapporter till MSB, Socialstyrelsen och länsstyrelsen.

Den medicinska katastrofberedskapen i fred är grunden för sjukvårdsberedskap i krig. En katastrofmedicinsk beredskap innebär att minimera konsekvenserna för drabbade vid en allvarlig händelse. Alla landsting är skyldiga att ha en katastrofmedicinsk beredskapsplan. Vid en allvarlig händelse ska landstingen ha förmåga att larma och aktivera nödvändiga funktioner, leda och samordna berörda hälso- och sjukvårdsverksamheter, samverka med berörda aktörer samt kunna genomföra insatser i ett skadeområde, utföra sjuktransporter och omhänderta drabbade.

Bevakningsansvarig myndighet för hälso- och sjukvården är Socialstyrelsen.

Från och med juli 2015 ansvarar Folkhälsomyndigheten för de uppgifter som Socialstyrelsen tidigare haft enligt smittskyddslagen och Sveriges åtaganden enligt internationella hälsoreglementet.

Roll i totalförsvaret

Under höjd beredskap ansvarar landstingsstyrelsen för ledningen av den civila hälso- och sjukvården samt övrig verksamhet för det civila försvaret som landstinget ska bedriva.¹⁵

Landsting ska vid höjd beredskap vidta särskilda åtgärder (verksamhetsplanering, tjänstgöring för personal och användande av tillgängliga resurser) som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.¹⁶

För att kunna utföra uppgifterna vid höjd beredskap ska landstingen ha de planer som behövs. Planerna ska innehålla uppgifter om verksamheten som är avsedd att bedrivas, landstingets krigsorganisation och vilken personal som ska tjänstgöra i denna samt vad som i övrigt behövs för att landstinget ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamhet.¹⁷

Vid höjd beredskap ska landstinget hålla Socialstyrelsen, MSB och länsstyrelsen underrättade om beredskapsläget och övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret.¹⁸

När en officiell nationell upplysningsbyrå är upprättad ska landsting lämna uppgifter om krigsfångar till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet och uppgifter om andra skyddade personer till Migrationsverket. Uppgifter om var avlidna personers gravar är belägna ska lämnas. Landstinget ska också överlämna uppsamlade värdeföremål och handlingar från krigsfångar och andra skyddade personer till respektive myndighet.¹⁹

Landsting/regioner har också att tillämpa Lag (1994:1809) om Totalförsvarsplikt, förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt samt Lag (1981:292) om tjänsteplikt för hälso- och sjukvårdspersonal m.m.

¹³ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap. SOSFS 2013:22

¹⁴ Lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

¹⁵ 3 kap 2 § Lag (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

¹⁶ 7 § Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap.

¹⁷ 4 § Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

¹⁸ 7 § Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

¹⁹ 6 kap 1 § Lag (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Kommuner

Roll i krisberedskapssystemet

Kommuner ska enligt lag²⁰ minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna ansvar för att:

- sammanställa risk- och sårbarhetsanalyser
- fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser
- ha en krisledningsnämnd för att fullgöra vissa uppgifter
- öva och utbilda förtroendevalda och personal för sina uppgifter
- vid extraordinära händelser lämna lägesrapporter till länsstyrelsen.

Kommunerna har geografiskt områdesansvar inom kommunens område och ska verka för att:

- olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet.
- de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer samordnas.
- informationen till allmänheten samordnas.

Roll i totalförsvaret

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva.²¹ Kommunstyrelsen ska också verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.²² Kommunen ska under höjd beredskap i den omfattning som regeringen beslutar:

- vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor
- medverka vid allmän prisreglering och ransonering
- medverka i övrigt vid genomförande av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.²³

Kommunen ansvarar för räddningstjänst under höjd beredskap enligt 8.kap lagen(2003:778) om skydd mot olyckor samt hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget och övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.²⁴

Kommuner ska vid höjd beredskap vidta särskilda åtgärder (tjänstgöring för personal, verksamhetsplanering och användande av tillgängliga resurser) som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.²⁵ För att kunna utföra uppgifterna vid höjd beredskap ska kommunen ha de planer som behövs. Planerna ska innehålla uppgifter om verksamheten som är avsedd att bedrivas, kommunens krigsorganisation och vilken personal som ska tjänstgöra i denna samt vad som i övrigt behövs för att kommunen ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamhet.²⁶

²⁰ Lag (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

²¹ 3 kap. 2 § Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

²² 3 kap. 4 § Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

²³ 3 kap. 3 § Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

²⁴ 2 § Förordning (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

²⁵ 7 § Lag (1992:1402) om totalförsvaret och höjd beredskap.

²⁶ 4 § Förordning (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

FÖRSVARSMAKTEN
 NORRBOTTENS REGEMENTE

Länsstyrelserna
Norrboten, Västerbotten,
Jämtland och Västernorrland